

Jak zabránit masakru ve škole

Nedávno uplynul rok od tragických událostí v německém Vinnendenu poblíž Stuttgartu, kde sedmnáctiletý pachatel zastřelil deset žáků a tři učitele na střední škole, kterou dřív navštěvoval. Na útěku zabil další lidi. Celkem zemřelo 16 lidí a mnoho dalších bylo zraněno. Jak zajistit, aby se něco takového nestalo i u nás, to je otázka, která často zaznívala. Návrhů padlo několik. Podívejme se, do jaké míry jsou funkční a do jaké míry je to pouze sladká pilulka, která má zahnat hořký pocit.

ZPŘÍSNĚNÍ TRESTŮ ZA DRŽENÍ NELEGÁLNÍCH ZBRANÍ

Tato myšlenka naráží na jeden problém, totiž že nelegální zbraně fyzicky existují. Jsou to hmotné věci, které se nevypaří jen proto, že se změnil zákon. Jejich počty odborníci odhadují nejméně v řádu statisíců. Jejich samotná existence je již mnoho desítek let nezákonná, a přesto reálná. Pouhé vlastnictví palné zbraně bez povolení je úplně zakázáno; jak je možné tento zákaz ještě zpřísnit? Zakázat je víc než úplně?

Někdo spatřuje spásu ve zvýšení trestu za nelegální držení zbraní. Předpoklad je, že hrozba přísnějšího trestu držitele zabraňuje, a on zbraň raději odevzdá.

Praxe ovšem vypadá trochu jinak. Jistou část nelegálních zbraní tvoří staré lovecké zbraně, vojenské opakovací a revolvery, prostě zbraně pocházející z doby ještě před druhou světovou válkou. To mimo jiné znamená, že jejich držitele nepřiměla k odevzdání ani hrozba trestu smrti, který jim za nelegální držení zbraně hrozil za nacistické okupace. Není-li ani

takovýto trest dostatečně odstrašující, jak by měl vypadat ten přísnější?

Máme-li řešit otázku nelegálních zbraní, musíme opustit představy o tom, že je prostě „přísně zakážeme“ a bude po problému. Tento přístup ve skutečnosti znamená zavírat před problémem oči a ignorovat ho.

AMNESTIE NA ZBRANĚ

Další opatření, které má ze společnosti odstranit nelegální zbraně a tím snížit riziko incidentů, je vyhlášení trvalé amnestie na zbraně. Každý, kdo bez povolení drží zbraň, bude moci kdykoli přijít na policii a zbraň odevzdat nebo požádat o vydání povolení.

Takovéto amnestie již v minulosti proběhly a bylo při nich odevzdáno několik tisíc zbraní. To se může zdát hodně – tomu, kdo netuší, kolik nelegálních zbraní u nás vlastně je. Nejnižší odborný odhad, který jsem slyšel, bylo 600 000 (slovy šest set tisíc). Nejvyšší byl 2,5 milionu. Sami vidíte, že tři tisícovky jsou jen kapka v moři.

Lidé tedy své načerno držené zbraně odevzdávat ani legalizovat nechťejí. Otázka je proč.

U odevzdání je to poměrně zjevné. Proč odevzdávat něco, co si mohou nechat. Hrozba trestu je v tomto případě irelevantní – těžko jim někdo bude prohledávat šuplíky či půdu, a soud je nemůže potrestat za to, o čem se nikdy nedozví.

U legalizace vyvstává jiný problém. K držení zbraně musí člověk mít zbrojní průkaz, jehož získání je spojeno s mnoha obtížemi – učení se předpisů, skládání zkoušek, obíhání úřadů a doktorů, spousta ztraceného času, cena několik tisíc korun a tak dále. Není divu, že tohle martyrium většinu zájemců o legalizaci odradí.

Tento problém by se snad dal vyřešit zavedením sběratelského povolení, které by držitel mohl dostat bez zkoušek a zadarmo, pouze s kontrolou trestního rejstříku. Držitel by nesměl ze zbraně střílet nebo ji nosit, ani nakupovat další zbraně nebo střelivo, pouze by mohl mít nahlášenou zbraň zaregistrovanou na své jméno a uloženou doma.

Je zde ale ještě jeden důvod, proč někteří držitelé zbraní mají zbraň raději načerno, a ten by se dal shrnout do dnes již klasické věty „jediná zbraň, která vám skutečně patří, je ta, o které policie neví“. Ve světě došlo k mnoha případům, kdy vláda nejdříve nechala lidi své zbraně zaregistrovat, a když měla podrobné záznamy, kdo má kolik zbraní, následovalo zabavování.

Toto je obava, kterou občanům nelze vyčítat, protože je do značné míry oprávněná. Většina našich vlád opravdu byla vůči držitelům legálních zbraní otevřeně nepřátelská a snahy o omezení držení zbraní byly oblíbeným populistickým krokem. Současná vláda sice právo na držení zbraní respektuje, ale už u té příští tomu tak být nemusí. Když bývalý (a možná budoucí) ministr vnitra otevřeně řekne „Za debatu by stálo zpřísnit všechno“ (všechny zbraně, včetně plynovek a imitací), proč si myslí, že by lidé svoje zbraně přihlašovali? Aby jim je potom mohl snáz zabavit?

